

țică s-au concretizat în bogăția și diversitatea imagistică sonoră, conturând profiluri stilistice precise, recompunând opusurile simfonice abordate nu numai prin reliefația articulațiilor construcției, ci și prin trăirea actului interpretativ, în accepțiunea sa de „creație” artistică.

Prezentat în deschiderea serii, poemul-cantată *Jertfa* de Vasile Spătăreanu, pe versuri de Corneliu Sturzu, evoluează de la desfășurarea orchestrală ce sugerează parcă atemporalitatea — degajând o atmosferă sumbră, întunecată, estompată treptat prin cucerirea registrelor înalte — către dinamismul secțiunii mediane, în care o pondere expresivă deosebită este acordată ritmului, a cărui pregnanță și periodicitate trimite memoria ascultătorului la partiturile vocal-simfonice semnate de Béla Bartók sau Carl Orff; interpretarea corului și orchestrei Filarmonicii bucureștene, conduse de Ludovic Baci, a subliniat continua acumulare dramatică ce a culminat cu monumentala aureolare din final, pusă în lumină și prin predominanța scriiturii omofone.

Apărind pe podiumul solistic în *Dublul concert pentru vioară, violoncel și orchestră op. 102* de Johannes Brahms, Anda Petrovici și Iosif Calef au demonstrat profesionalismul unor instrumentiști care cizelează fiecare vîlă sonoră într-un dialog foarte bine sincronizat, în care cele două voci — și alături de ele ansamblul orchestral — și-au aflat rezonanța pe aceeași lungime de undă. În contextul expresivității minuțios elaborate, oscilînd între sobrietate și elanuri nostalgice (degajînd pe alocuri o anumă obiectivitate a gestului interpretativ), au existat și momente în care grija pentru detaliu a creat impresia de trenare, de stăvilire a tensiunii emoționale specific brahmsiene. Aceeași preocupare pentru echilibru și culoare, pentru precizie și acuratețe s-a remarcat și în *Scherzo* de Maurice Ravel, oferit ca bis.

În *Suita din baletul „Romeo și Julieta”* de Serghei Prokofiev, dirijorul Ludovic Baci și-a dezvăluit din nou vocația liniilor largi, a privirii de ansamblu asupra întregii partituri, reliefind totodată filigranul scriiturii orchestrale, creionînd tablouri sonore clar individualizate expresiv, fructificînd valențele picturale ale fiecărui „personaj timbral”, ale fiecărui parametru al discursului componistic. Micile imprecizii ale unor solo-uri nu au alterat profilul distinct al mișcărilor, atenția fiind reținută de fina nuanțare a imaginilor poetice, dramatice sau tragice, de grandiozitatea sau delicatetea unor pagini.

Pe scurt, un concert de înaltă ținută artistică, asupra căruia personalitatea baghetei lui Ludovic Baci și-a pus cu hotărîre amprenta!

Anca Ioana ANDRIESCU

ORCHESTRA SIMFONICĂ A RADIOTELEVIZIUNII

Bach — Beethoven — Brahms

În 14 iunie, studioul de concerte al Radioteleviziunii a găzduit un concert simfonic, înscris sub emblema „celor trei mari B”, despre care se poate vorbi numai în termeni contradictorii. Nivelul calitativ impus de dirijorul oaspete bulgar — Ilija Temkov — a purtat semnul inegalității, pe care o putem califica, în cazul de față, după părerea mea, drept inegalitate stînd sub marca neglijențelor.

Concertul brandenburgic nr. 3 de Bach a fost, cred, cea mai reușită lucrare a serii, din punctul de vedere al interpretării. O anumită claritate a intențiilor dirijorale, corect susținute de aportul instru-

mentiştilor, s-a făcut simțită în sală (deși publicul a fost extrem de restrîns numeric, fapt care ne îndeamnă să ne gîndim dacă regularitatea manifestărilor muzicale ale RTV, legată de seara zilei de joi, merită perturbată — anumite consecințe, categoric negative pentru că țin de participarea scăzută a publicului la concertele, iată, chiar cu un afiș deosebit de atrăgător, sînt neapărat de luat în considerare). *Concertul pentru vioară și orchestră* de Brahms a avut ca solistă pe Cristina Anghelescu. Despre interpretarea Cristinei Anghelescu s-a scris în numeroase rînduri, majoritatea cronicilor reliefind calitatea deosebită a unei arte instrumentale bazate pe o tehnică fără cusur și pe o inteligentă construire a lucrărilor muzicale. Se pot repeta aceleași lucruri și în cazul de față, cu mențiunea însă că acompaniamentul orchestral s-a situat la acel nivel la care o serie de neglijențe și imprecizii coboară în mod invariabil o interpretare putînd fi, prin datele ei de plăcere, reușită.

Simfonia a VII-a de Beethoven a încheiat programul acestei serii de concert în aceeași notă a contradictoriului: momente foarte frumoase au „coexistat” alături de momente stridente, imprecise, neconvînșătoare.

Viorel CREȚU

Concert de muzică românească

Care este gradul de compatibilitate dintre propunerile compozitorilor noștri contemporani și investiția de încredere și înțelegere a publicului meloman? Și ca să reducem coeficientul de generalitate al unui virtual răspuns — cum sînt întîmpinate acele muzici în care specificul național constituie factorul comun, delimitatoriu, chiar dacă se iscă și este recepționat în moduri diferite? — de pildă, predilecția către o anumită intervalică (cantata *Stejarul românesc* de George Draga), fluxurile sonore unduitoare ce străbat zone cînd lirice cînd epice (*Concertul pentru două viole și orchestră* de Wilhelm Berger) ori cununia dintre substanța muzicală de esență orală și travaliul componistic redevabil simfonismului romantic-impressionist (*Simfonia a XIX-a* de Dimitrie Cuclîn). Întrebarea este însă condiționată de o instanță ideală, o sală plină, să zicem, și o restituire sonoră capabilă să spună adevărul despre aceste muzici. În concertul orchestrei și corului Radioteleviziunii din 27 iunie a fost îndeplinită doar una din condiții, și anume aceea legată de interpretare. O interpretare de zile mari, ireproșabilă care a slujit cu generozitate mesajele artistice ale celor trei lucrări, meritele revenindu-le în mod egal dirijorilor Paul Popescu și Aurel Grigoraș, soliștilor Ladislau Horvath și Anca Bișan dar și membrilor celor două formații muzicale ale Radioteleviziunii. Absența unui public cît de cît numeros a făcut însă imposibilă punerea cu voce tare a întrebării de mai sus. Păcat, pentru că la temperatura unei asemenea interpretări — ce ascunde multă nuanță intensă, multe ambiții descătuse —, muzica românească poate învinge orice prejudecată, orice act de indiferență. O victorie cu atît mai prețioasă cît și de această dată ea a fost obținută într-o manieră „a la Pyrrhos”.

Liviu DANCEANU

„Missa în si minor” de Bach la Radioteleviziune

Includerea, în stagiunea actuală a orchestrei Radioteleviziunii a *Misei în si minor* pentru a celebra tricentenarul Bach a constituit un eveniment și merită subliniat efortul celor două colective artistice — orchestra și corul — dirijate de Iosif Conta și Aurel Grigoraș.

Iosif Conta a redat monumentalul opus bachian în toată plenitudinea, accentuându-i tumultul emoțional, lirismul, forța dramatică. Corul, care are rolul conducător în dramaturgia muzicală a lucrării, a evidențiat excelențele calității ale dirijorului Aurel Grigoraș demonstrând o virtuozitate de netăgăduit în interpretarea acestei „enciclopedii a artei contrapunctice“ care este *Missa in si minor* (de menționat însă și lipsa numerică a vocilor bărbătești a căror partidă ar trebui completată).

Remarcabilă, de asemenea, prezența solistică a mezzosopranei Martha Kessler (cu bineștiuta-i cultură și noblețe a interpretării), a sopranei Georgeta Stoleru (impăcabilă viziune stilistică) a tenorului Richard Riffel — din Statele Unite ale Americii — (o voce strălucitoare inegală însă pe toată întinderea sa) și a tinerei mezzosoprană Liliana Petrescu (un glas bine timbrat dar asupra căruia maturitatea trebuie să-și spună cuvântul). Mai puțin destinat acestui gen a apărut basul Pompei Hărășteanu a cărui voce prea vibrată, trebuie modelată cu o sporită grijă pentru acuratețea stilistică.

Se cuvine a releva și contribuția soliștilor instrumentiști Ioan Cațianis (flauto a traverso), Lazar Augustin Beta — oboe d'amore I, Vasile Bratu (oboe d'amore II), Nicolae Bănică (cornu da caccia), Ilie Voicu (trompeta „Bach“), Mircea Popa (trompeta II), Nicolae Lupescu (trompeta III). Am lăsat la urmă, pentru a o evidenția în mod special, evoluția violonistului Radu Zvoristeanu, concertmaestrul al orchestrei și a lui Iosif Sava — continuo, care au realizat un adevărat tur de forță.

Michaela ROȘU

CVINTETUL „CONCORDIA“

Pe parcursul istoriei artei componistice din țara noastră au luat ființă la diferite intervale de timp, ca o necesitate a împlinirii actelor cultural-muzicale, o serie de ansambluri camerale, primite de fiecare dată cu mare interes și bucurie — atât de publicul meloman, cât mai ales de specialiști (compozitori și muzicologi) — la intrarea lor în marea scenă a culturii muzicale românești.

Idealurile și realizările acestor ansambluri prezintă aspecte generale comune, în cadrul cărora specificul fiecăruia strălucește și se impune, toate fiind în ultimă instanță un exemplu de închinare și dăruire în fața artei sunetelor.

Materialul de față nu-și propune o enumerare a formațiilor camerale existente, atât din teana de a nu fi completă, cât mai ales pentru a nu se înțelege o ierarhizare a acestora. Sintem convinși că acest ultim aspect revine istoriei, care va așeza la locul cuvenit fiecare înfrățire vocală, instrumentală sau vocal-instrumentală, ce înfrumusețează astăzi peisajul artistic românesc. Deci, așa cum reiese din titlul articolului ne vom rezuma la prezentarea (și aceasta sumară) a unui singur ansamblu cameral, respectiv Cvintetului de suflători „Concordia“, înființat în anul 1979 din inițiativa excepționalului muzician interpret Miltiade Nenoiu.

Desigur, cinci ani de prezență pe podiumul de concert nu constituie o excepție în viața muzicală românească, excepționale sînt idealurile și activitățile acestui colectiv, format din muzicieni de aleasă ținută artistică, cunoscuți și recunoscuți prin calitățile lor de mari interpreți. Este vorba de Nicolae Maxim — flaut, Eugen Glăvan — oboi, Valeriu Bărbucanu — clarinet, Nicolae Dănilă — corn, și Miltiade Nenoiu — fagot, reușiți în cvintetul de suflători intitulat „Concordia“, adică bună înțelegere, unire. Alegerea numelui este în strînsă legătură cu aspirațiile

și obiectivele ansamblului, Cvintetul „Concordia“ prîndu-și încă de la înființare atât reliefaarea fluidului muzical calitativ ce străbate toate perioadele istorice, cât și evidențierea valențelor creației muzicale românești contemporane, prezentă în repertoriul ansamblului prin lucrări ale compozitorilor noștri din toate generațiile.

Foarte sintetic, roadele unei munci extrem de susținute, plină de devotament și dăruire, efectuată cu mari eforturi și rasplătită doar cu bucuria reușitei, poate fi rezumată în :

— 129 de concerte susținute la București, Dej, Rîmnicu-Vilcea, Brașov, Slobozia, Bran, Craiova, Tescani, Făgăraș, cit și peste hotare, la Darmstadt, Heidelberg, Mannheim, Zürich.

— 672 minute înregistrate pentru Radio București, Radio Zürich, Electrecord.

— 2 discuri Electrecord, cuprinzînd : Mozart — *Cvintetul cu pian*, cu participarea pianistului Dan Grigore, și *Divertimento nr. 14 KV 270*; Liviu Ionescu — *Rezonanțe pastorale*.

— 7 portrete componistice românești, în transmisie directă la Radioteleviziunea Română.

— 37 de lucrări românești interpretate în primă audiție absolută.

— Un recital de muzică engleză și unul de muzică germană prezentate la Muzeul de Artă al R. S. României și la Radioteleviziunea Română.

— 11 participări la Festivaluri muzicale naționale și internaționale, dintre care amintim : „Festivalul Muzicii de Cameră de la Brașov“, edițiile 1981 și 1983; „Toamna Muzicală Craioveană“, edițiile 1982 și 1983; „Festivalul Internațional de Muzică Nouă — Darmstadt, ediția 1984.

— Invitat la Festivalurile de Muzică și Poezie, organizate de Radioteleviziunea Română împreună cu Radioteleviziunile din R.D.G. și U.R.S.S.

Remarcăm, de asemenea, inițiativa deosebit de frumoasă a acestui colectiv de a-și alcătui o parte din programele concertelor, astfel încît acestea să devină o tribună de exprimare a atitudinii muzicienilor noștri față de problemele majore cu care se confruntă omenirea. În acest sens, menționăm concertul susținut la Radioteleviziunea Română, în luna mai a acestui an, concert avînd ca emblemă „Muzica — limbaj al înțelegerii și păcii“, concert dedicat Anului Internațional al Muzicii. Programul a cuprins lucrări aparținînd unor compozitori din zece țări ale globului, dintre care patru în primă audiție mondială absolută. Reacția publicului a fost pe măsura evenimentului cultural-social, aplauzele meritate fiind atât un semn de mulțumire, cât și de adărire la atitudinea muzicienilor noștri de a servi cu armele frumoase și extrem de eficiente, ale muzicii, ideea de pace.

Sînt cu adevărat impresionante munca și împlinirile acestui colectiv de muzicieni, ce a reușit să se impună nu numai pe plan național. Contribuția lor la viața muzicală a țării va fi cu siguranță un model pentru cei ce vor îmbrățișa arta interpretativă. Sînt convingeri ce se pot desprinde și din interesul și aprecierile cu care presa de specialitate a răsplătit acest minunat colectiv de muzicieni. Cităm cîteva dintre ele :

— „Talent, trudă, profesionalism, dar și o nestăvilită pasiune, iată ce-i reunește pe acești distinși muzicieni într-o familie camerală“ (Adriana Șerbănescu, în programul de sală din 8 XII 1981, al Radioteleviziunii Române).

— „Cvintetul Concordia este o formație de referință în peisajul muzicii noastre camerale, fiecare apariție constituind un moment de delectare...“ (Viorel Crețu, în revista „Muzica“ nr. 1—2, din 1982).

— „Concordia — un excelent cvintet de suflători, la care paleta culorilor, mobilitatea, profunzimea atmosferei, lasă o puternică impresie“ (Claudiu Moldovan, în revista „Ramuri“ nr. 5 din 1983).